

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті розглянуто наукові основи організації процесу управління грошовими потоками підприємства досліджено його принципи та етапи.

Ключові слова: грошові потоки, рух грошових коштів, позитивний грошовий потік, негативний грошовий потік

Abstract

The article deals with the scientific fundamentals of the organization of the cash flow management process of the enterprise, its principles and stages have been investigated.

Key words: cash flows, cash flow, positive cash flow, negative cash flow

Вступ

Питанню управління грошовими потоками підприємств в сучасних умовах розвитку економіки, приділяється значна увага, тому що сьогодні суб'єктам господарювання доводиться самостійно знаходити джерела формування своїх фінансових ресурсів, забезпечувати ефективність їх використання з метою отримання максимального фінансового результату.

Велику увагу до управління грошовими потоками обумовлено необхідністю ефективного управління оборотним капіталом оцінки короткострокових потреб у наявних грошах та управління запасами планування часових параметрів капітальних витрат управління капітальними потребами фінансування за рахунок власних коштів або кредитів банку управління витратами та їхньою оптимізацією для більш раціонального розподілу ресурсів підприємства у процесі виробництва та управління економічним зростанням.

На фінансовій рівновазі та водночас на забезпеченні максимізації основного цільового показника, базується економічне зростання підприємства.

Тому дослідження цього питання, є досить актуальним.

Метою роботи є узагальнення теоретичних аспектів управління грошовими потоками підприємства.

Виклад основних результатів досліджень

Управління грошовими потоками — одна з найголовніших функцій фінансового менеджменту підприємства. Для ефективного управління фінансами менеджери повинні розуміти функціональні особливості бізнесу компанії. Непрофесійне управління грошовими потоками може призвести до появи непередбачених збитків, або до втрати альтернативних можливостей.

Грошовий потік по підприємству в цілому-це найбільш агрегований вид грошового потоку, що акумулює усі види грошових потоків, що обслуговують господарський процес підприємства в цілому.

Управління грошовими потоками передбачає цілеспрямований вплив на процеси акумуляції грошових коштів, їх витрачання та перерозподіл з метою збалансування фінансово-господарської діяльності підприємства.

Поняття грошовий потік підприємства є агрегованим тобто таким що містить у собі різноманітні види цих потоків які обслуговують господарську діяльність а саме грошовий потік від операційної фінансової та інвестиційної діяльності.

Грошові потоки, які формуються на підприємстві у процесі його господарської діяльності, є важливим, самостійним об'єктом управління.[1,с.150]

Управління грошовими потоками - один із найважливіших сегментів фінансової роботи на підприємстві, від ефективності організації якого залежать як поточні результати діяльності, так і майбутні темпи розвитку господарюючого суб'єкта.[2,с.237]

Основною метою управління грошовими потоками є забезпечення фінансової рівноваги підприємства у процесі його розвитку шляхом збалансування обсягів надходжень і витрат грошових коштів та синхронізація їх в часі.

Однією з основних складових загальної системи управління фінансово-господарською діяльністю підприємства є підсистема управління його грошовими потоками. Для підприємства, яке працює в ринкових умовах, головним є безперервний рух грошових коштів, який може забезпечити функціонування основної діяльності, оплату зобов'язань та здійснення соціального захисту працівників [1,с.152]. Аналіз руху грошових потоків дозволяє вивчити їх динаміку, визначити суму перевищення надходжень над платежами та зробити висновок про можливість внутрішнього фінансування.

Разом з тим, грошові потоки підприємства у всіх їхніх формах і видах, а відповідно і сукупний його грошовий потік, безсумнівно є найважливішим самостійним об'єктом фінансового менеджменту, що вимагає поглиблення теоретичних основ і розширення практичних рекомендацій. Це визначається тією роллю, що її управління грошовими потоками відіграє у розвитку підприємства і формуванні кінцевих результатів його фінансової діяльності.

Значення та роль грошових потоків для діяльності підприємства зумовлює необхідність підвищення ефективності процесу управління ними.

Управління грошовими потоками являє собою систему принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із формуванням, розподілом і використанням коштів і організацією їх обігу, спрямованих на забезпечення фінансової рівноваги підприємства та його сталого зростання

Будь-який процес управління базується на визначених принципах. Не є виключенням і процес управління грошовими потоками, адже він є складовою частиною загальної системи управління господарською діяльністю підприємства.

Під аналізом грошових потоків підприємства розуміють процес дослідження системи показників, їх формування на підприємстві, виявлення основних тенденцій та закономірностей з метою з'ясування резервів подальшого підвищення ефективності управління ними[3,с.95].

Показники аналізу грошових потоків забезпечують підтримку фінансової рівноваги підприємства та надають інформацію для оцінки фінансових рішень[4,с16-17]

Оптимізація грошових потоків надає змогу підтримувати фінансову рівновагу, яка досягається за умови, якщо попит підприємства на грошові кошти дорівнює його пропозиції (наявним грошовим коштам, кожний період[5,с.94]

Важливою умовою оптимізації грошових потоків є вивчення факторів, які впливають на їх обсяг і характер формування у часі. Внутрішніми факторами, які впливають на грошовий оборот підприємства, є: висока собівартість продукції, низька конкурентоздатність, відсутність ринків збуту, брак джерел довготермінового фінансування капіталовкладень тощо. До зовнішніх факторів можна віднести загальну проблему неплатежів, низький рівень виробництва та купівельної спроможності, несприятливі умови кредитування, недосконалість податкової політики.

Оптимальне управління грошовими потоками може здійснюватися згідно двох основних підходів-збалансування надходжень і витрат та формування критичного мінімуму залишків грошових коштів підприємства.

Перший підхід передбачає оптимізацію вхідних і вихідних потоків з метою досягнення фінансової рівноваги та стійкої платоспроможності.

Другий підхід пропонує управління залишками грошових коштів та ґрунтується, на нормуванні критичного залишку, що забезпечить стійку платоспроможність.

Фактори – це елементи, причини й умови, які можуть розглядатися як рушійні сили економічних явищ, що відбуваються, і процесів, чия дія, врешті-решт, знаходить віддзеркалення в рівнях, темпах зростання, абсолютних величинах конкретних показників або цілої групи економічних ознак [6, с. 299].

Так Берстайн відмічає, що фактори слугують причиною перетворення грошових коштів у активи та витрати [7, с. 424].

Чинники, що впливають на зміну грошового потоку, можуть класифікуватися за різними ознаками, але основною класифікаційною ознакою можна вважати поділ усіх чинників на внутрішні і зовнішні. І.А. Бланка виділяє по сім зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на формування грошових потоків.

До зовнішніх факторів він відносить:

- кон'юнктуру товарного ринку;
- кон'юнктуру фінансового ринку;
- систему оподаткування підприємств;
- сформовану практику кредитування постачальників і покупців продукції (правила ділового обороту);
- систему здійснення розрахункових операцій господарюючих суб'єктів; – доступність фінансового кредиту;
- можливість залучення коштів безоплатного цільового фінансування [8, с. 79].

Серед внутрішніх чинників варто виділити [9, с. 79; 10, с. 21; 11]:

- стадію життєвого циклу, на якій знаходиться підприємство;
- тривалість операційного та виробничого циклів;
- сезонність виробництва та реалізації продукції;
- амортизаційну політику підприємства;
- невідкладність інвестиційних програм;
- коефіцієнт операційного левириджу;
- фінансовий менталітет власників і менеджерів підприємства.

Висновки

Отже, раціональність управління грошовими потоками визначається синхронізацією надходжень та виплат, підтримкою постійної платоспроможності підприємства та раціональним використанням фінансових ресурсів, які формуються із зовнішніх і внутрішніх джерел.

Визначення сутності поняття «грошовий потік» показало, що поняття грошового потоку досить широке і охоплює всі види діяльності підприємств, адже будь-яка операція неодмінно супроводжується рухом коштів.

Узагальнено теоретичні основи управління грошовими потоками підприємства: визначено фактори, які впливають на управління грошовими потоками, визначено особливості аналізу управління грошовими потоками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Циган Р. М. Удосконалення класифікації грошових потоків з урахуванням сучасних умов господарювання/ Р. М. Циган// Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №4(106). – С.150-155
2. Фінанси в трансформаційній економіці України:[навч. посібник] / [за ред. М. І. Крупки].- Львів: Видав.центр ЛНУ ім. І.Франка, 2007.-614 с.
3. Лігоненко Л. О. Управління грошовими потоками: навчальний посібник/ Л. О. Лігоненко, Г. В. Ситник -К.:КНТЕУ,2005.-255 с.
4. Деменіна О. М. Управління грошовими потоками в межах концепції фінансової рівноваги підприємства / О. М. Деменіна // Актуальні проблеми економіки. – 2004. №7. – С.14-18
5. Янковий О.Г. Фактори формування прибутку підприємств / Янковий О.Г., Кошельок Г.В. // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. статей. / Ред. Зверяков М.І. та ін. Вип. 43. – Одеса: ОДЕУ. – 2011. – С. 298- 305.
6. Бернстайн Л.А. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация: Пер. с англ. / Науч. ред. перевода чл.-корр. РАН И.И. Елесева. Гл. редактор серии проф. Я.В. Соколов. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 624 с.
7. Бланк И.А. Управление финансовой стабилизацией предприятия / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр, Эльга, 2003. – 496 с.
8. Єпіфанова І. Ю. Фінансовий аналіз та звітність : практикум / І. Ю. Єпіфанова, В. В. Джеджула. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 143 с.
9. Кузнецова И.Д. Управление денежными потоками / И.Д. Кузнецова. – Иваново ИГХТУ, 2008. – 193с.

Головань Руслан Васильович - студент групи МОФ-15б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки. Вінницький національний технічний університет, м.Вінниця, e-mail: fm.2mo15@gmail.com

Науковий керівник: **Ірина Юрїївна Єпіфанова** – канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Ruslan V. Holovan – Department of finance and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: fm.2mo15@gmail.com

Supervisor: **Iryna Yu. Yepifanova** - Cand. Sc. (Econ), Assistant Professor of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia